

Валютын захын нөхцөл байдал: Төв банкны оролцоо

А.Энхжин

Нөөцийн удирдлага, санхүүгийн
зах зээлийн газрын захирал

Улаанбаатар хот
2019 оны 2 дугаар сарын 22

Агуулга

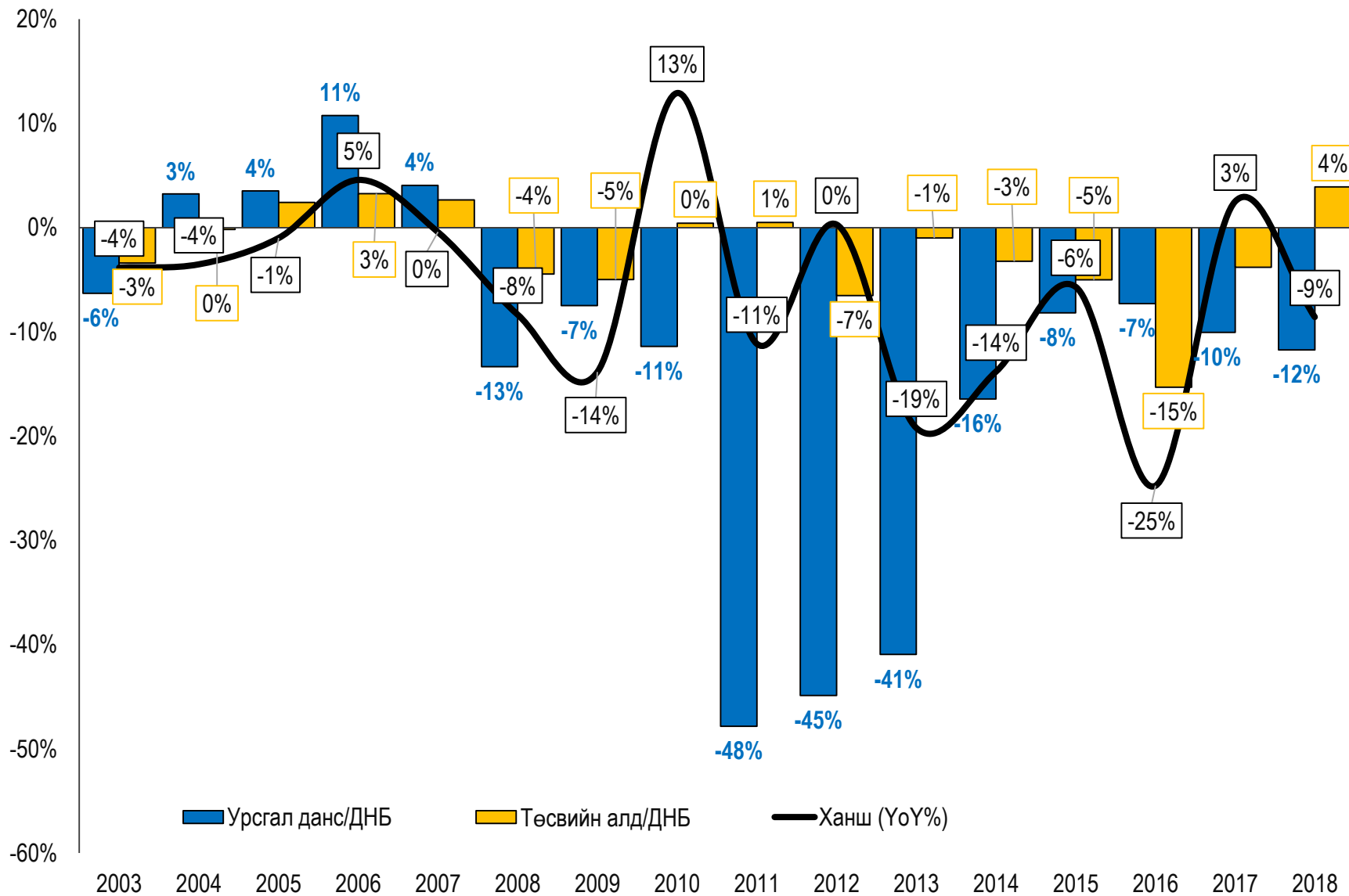
1. Монгол Улсын валютын зах зээлийн онцлог
2. Өнгөрсөн 3 жилийн валютын зах зээлийн нөхцөл байдал
3. Монголбанкнаас авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ, түүний үр дүн
4. Цаашид хүлээгдэж буй сорилтууд

МУ-ын валютын зах зээлийн онцлог

Урсгал данс ба ханшийн өөрчлөлт

Урсгал данс ба ханшийн өөрчлөлт

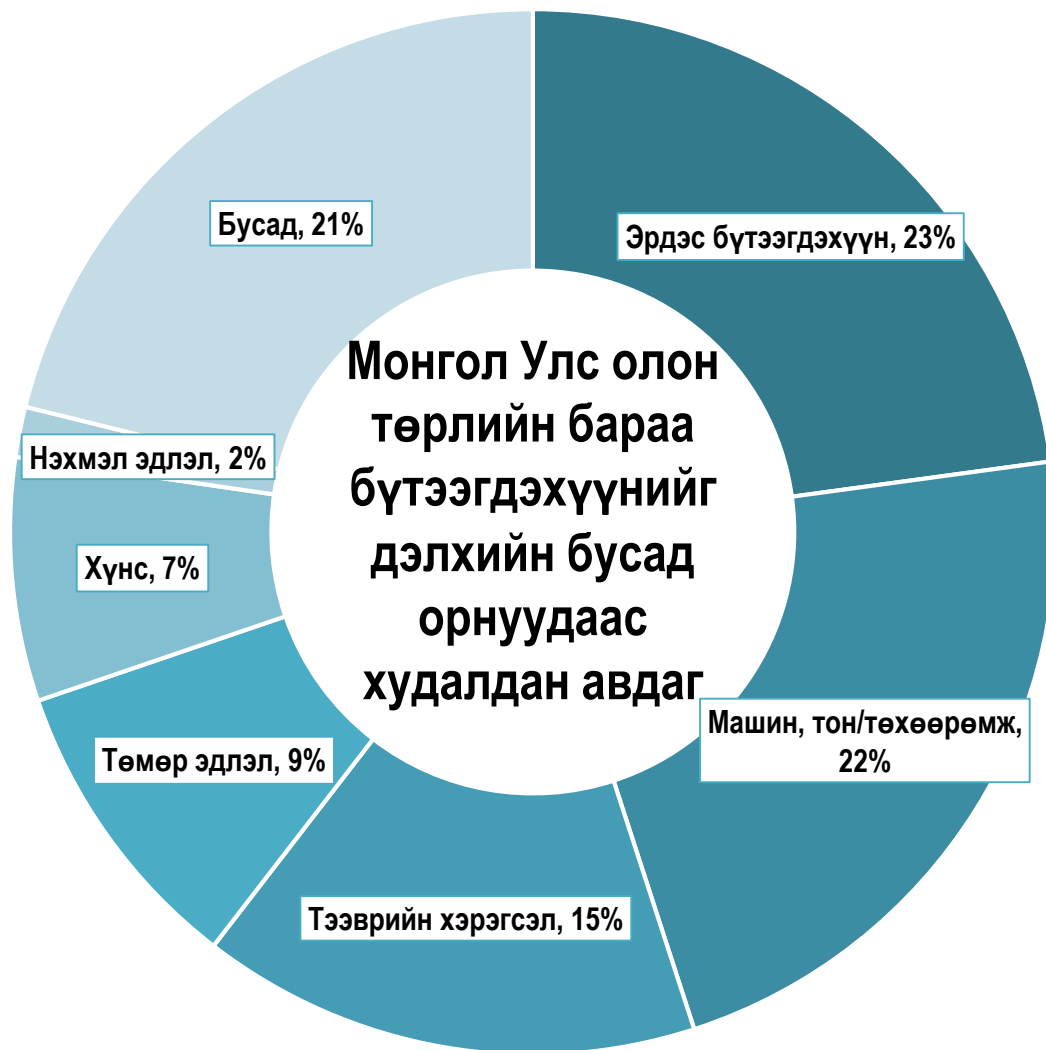
Экспорт 2018 онд: \$7,012 сая

Чулуун нүүрс	40%
Зэсийн баяжмал	29%
Боловсруулаагүй нефть	6%
Төмрийн хүдэр	5%
Цайрын хvdэр ба баяжмал	3%
Жонш; лейцит; нефелин	3%
Алт	2%
Молибдены хүдэр, баяжмал.	1%

Импорт 2018 онд: \$6,200 сая

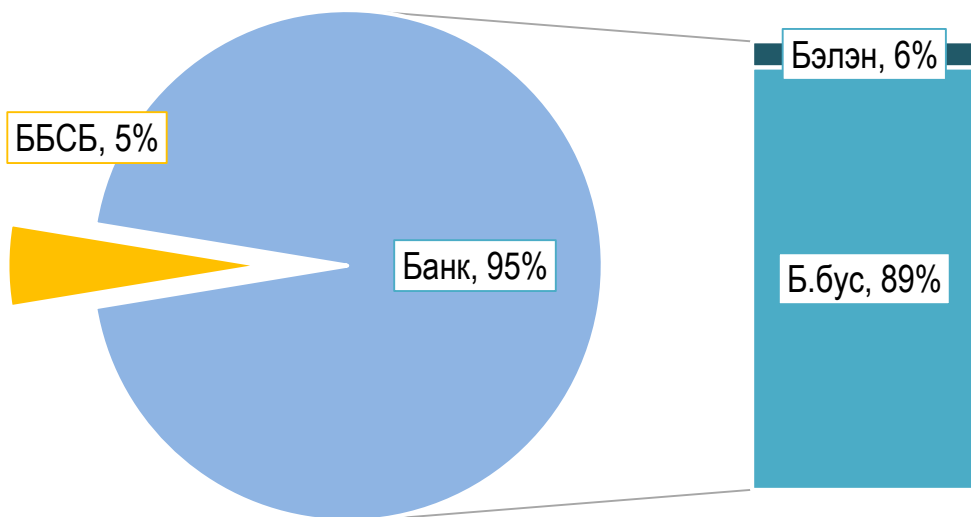

Валютын захын бүтэц

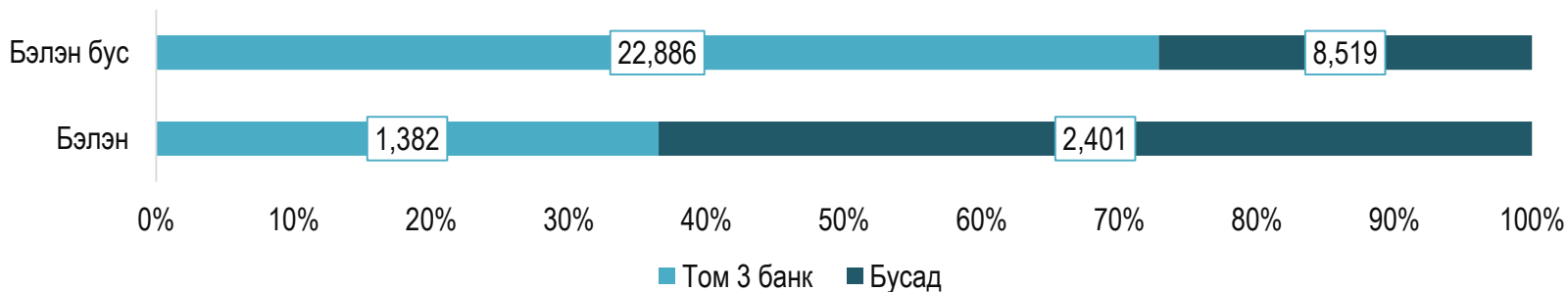
Валют арилжааны эргэлтийн бүтэц

2018 оны эхний 11 сар, тэрбум төгрөгөөр

- Арилжааны өдрийн дундаж эргэлт **61.6 сая** ам.доллар
- ББСБ ба банкуудын гүйцэтгэж буй бэлэн валютын арилжаа нийт эргэлтийн **11%**
- Валют арилжааны нийт эргэлтийн **69%-ийг** том 3 банкны арилжаа эзэлдэг.

Валют арилжааны эргэлтэд том 3 банкны эзлэх хувь хэмжээ

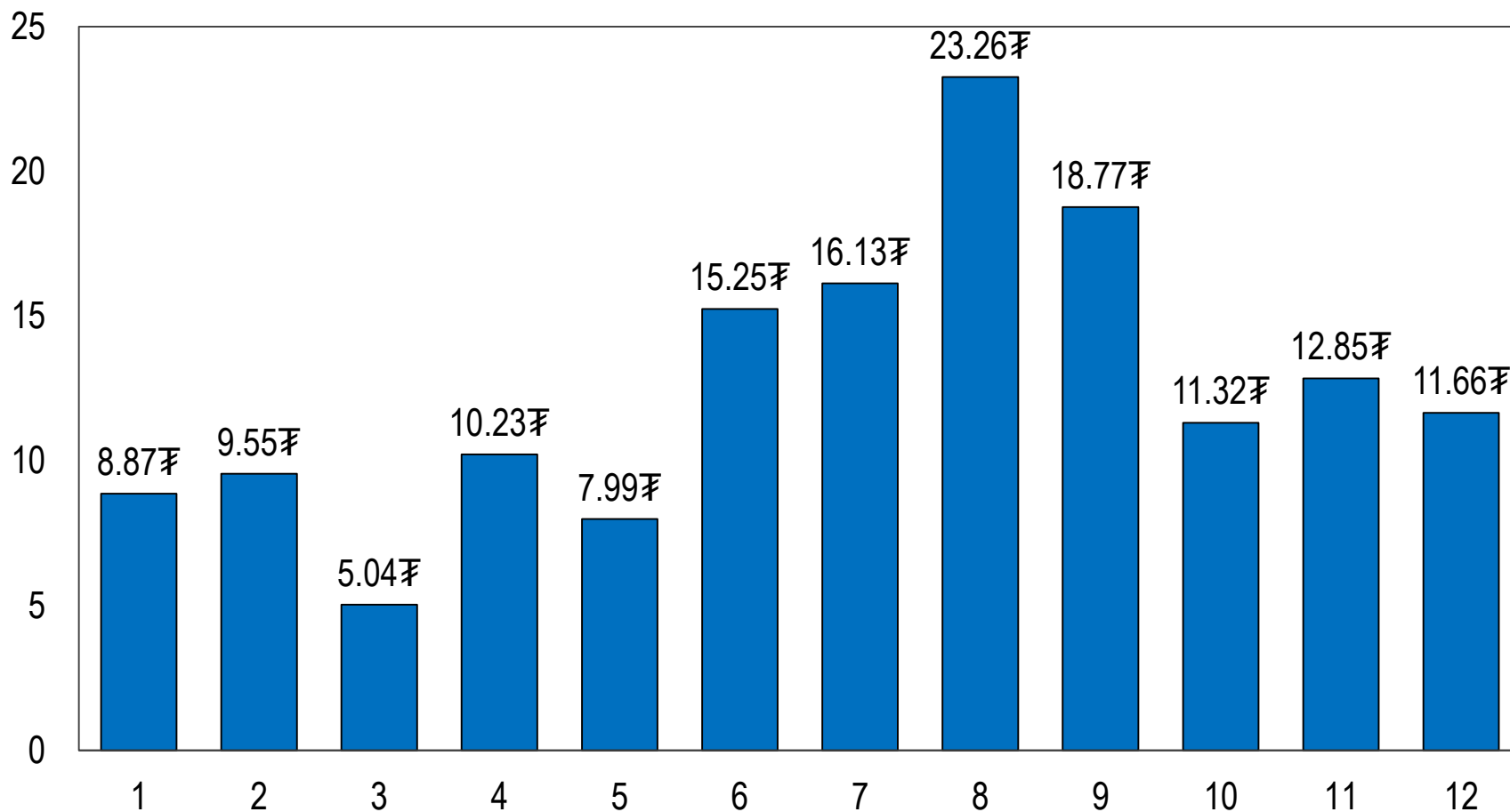

ᠮᠣᠩᠭᠡᠯᠠᠭᠤᠨ
ᠠᠷᠢᠯᠵ᠋ᠠᠨᠢ
ᠡᠷᠭᠡᠯᠲᠡᠢ

Валютын ханшид улирлын нөлөө өндөр

Төгрөгийн ам.доллартай харьцах ханшийн хэлбэлзэл, сараар
(2013-2018 оны дундаж)

МОНГОЛ
УЛС

Ханшийг тодорхойлогч хүчин зүйлс

Экспортын орлого

- Нийт экспортын 90 хувь уул уурхай бүтээгдэхүүн –төрөлжөөгүй
- Бусад салбар: Өрсөлдөх чадвар?
- Урсгал шилжүүлэг

ГШХО, санхүүгийн урсгал

- Уул уурхайн төсөл
- Гадаад зах зээлээс авах хувийн болон улсын секторын зээл
- Гадаадын хөрөнгө оруулалттай бизнес

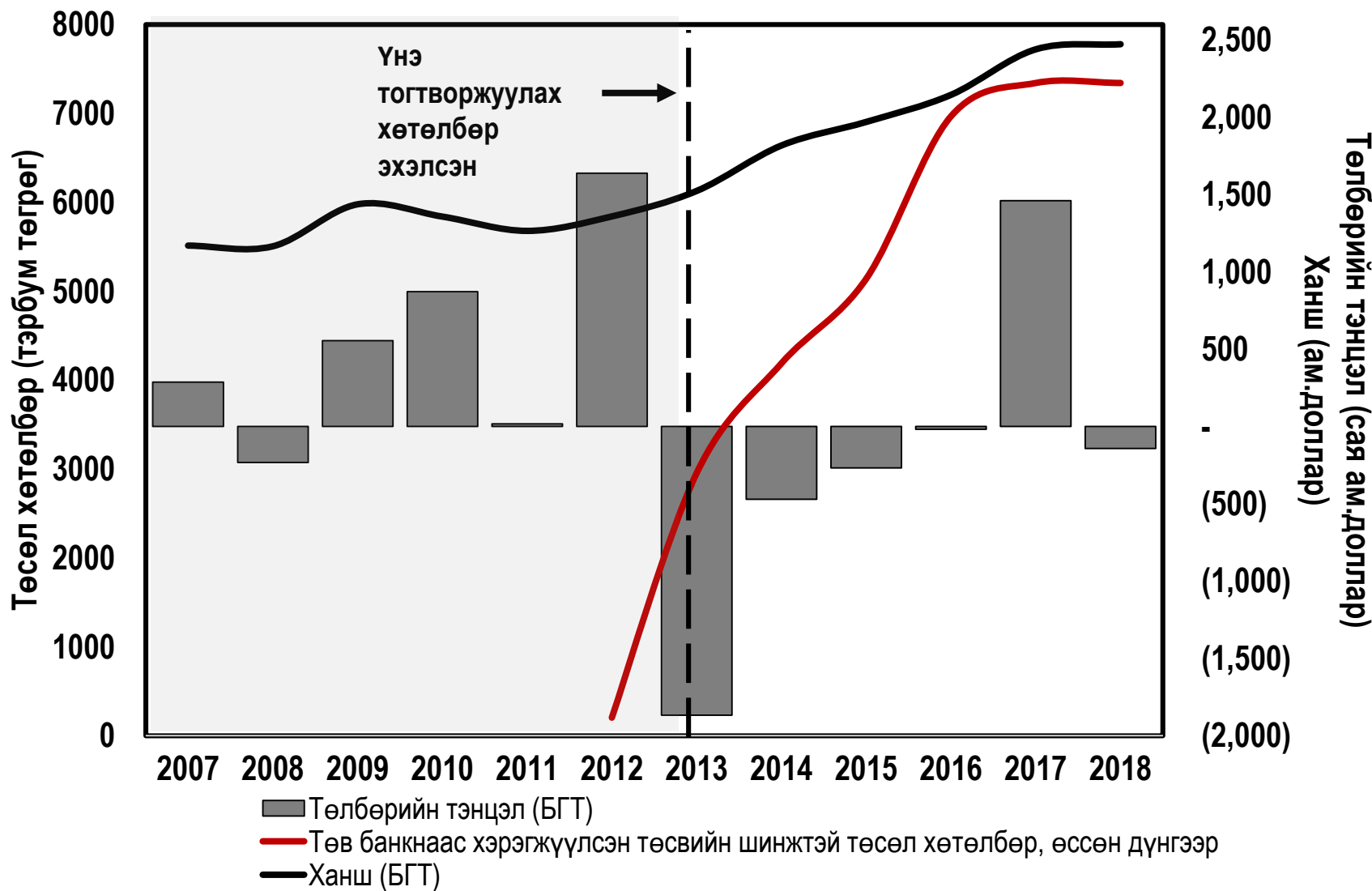
ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ

Валютын зах зээлийн нөхцөл байдал 2016-2018 он

Ханшид нөлөөлсөн хүчин зүйлс

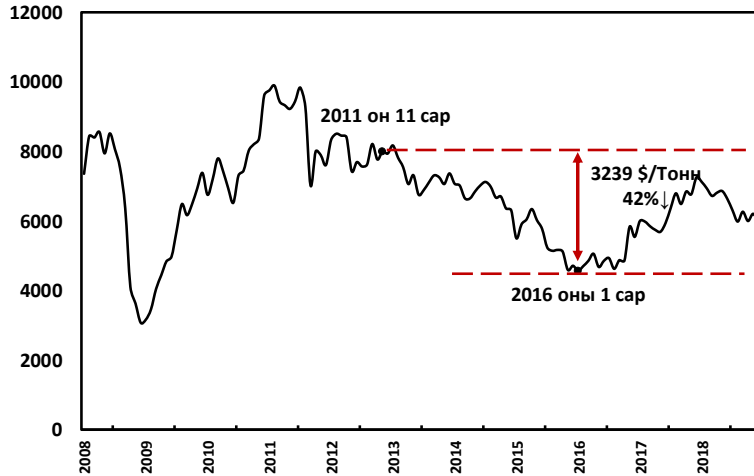
Төлбөрийн тэнцэл (сая ам.доллар)

Түүхий эдийн үнэ

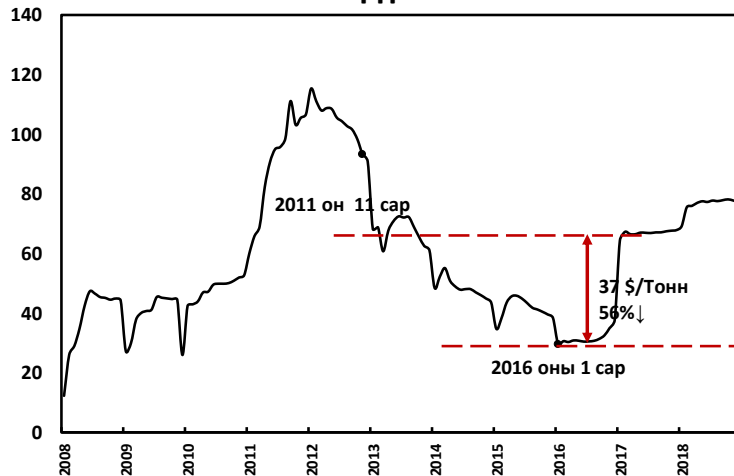
ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ

Зэс

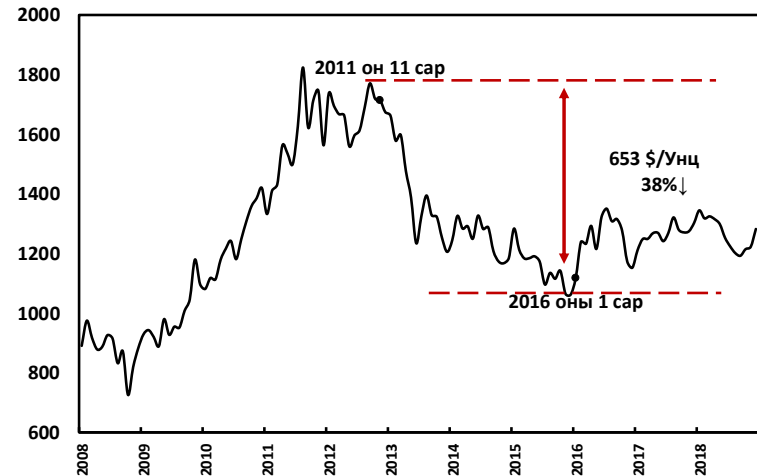

- Дэлхийн зах зээл дэх эрдэс, түүхий эдийн үнэ 2011-2012 онд хамгийн өндөр түвшинд хүрсэн.
- 2013 оноос эхлэн түүхий эдийн үнэ буурч, эхэлснээр гадаад секторт учрах дарамт ихэссэн.

Нүүрс

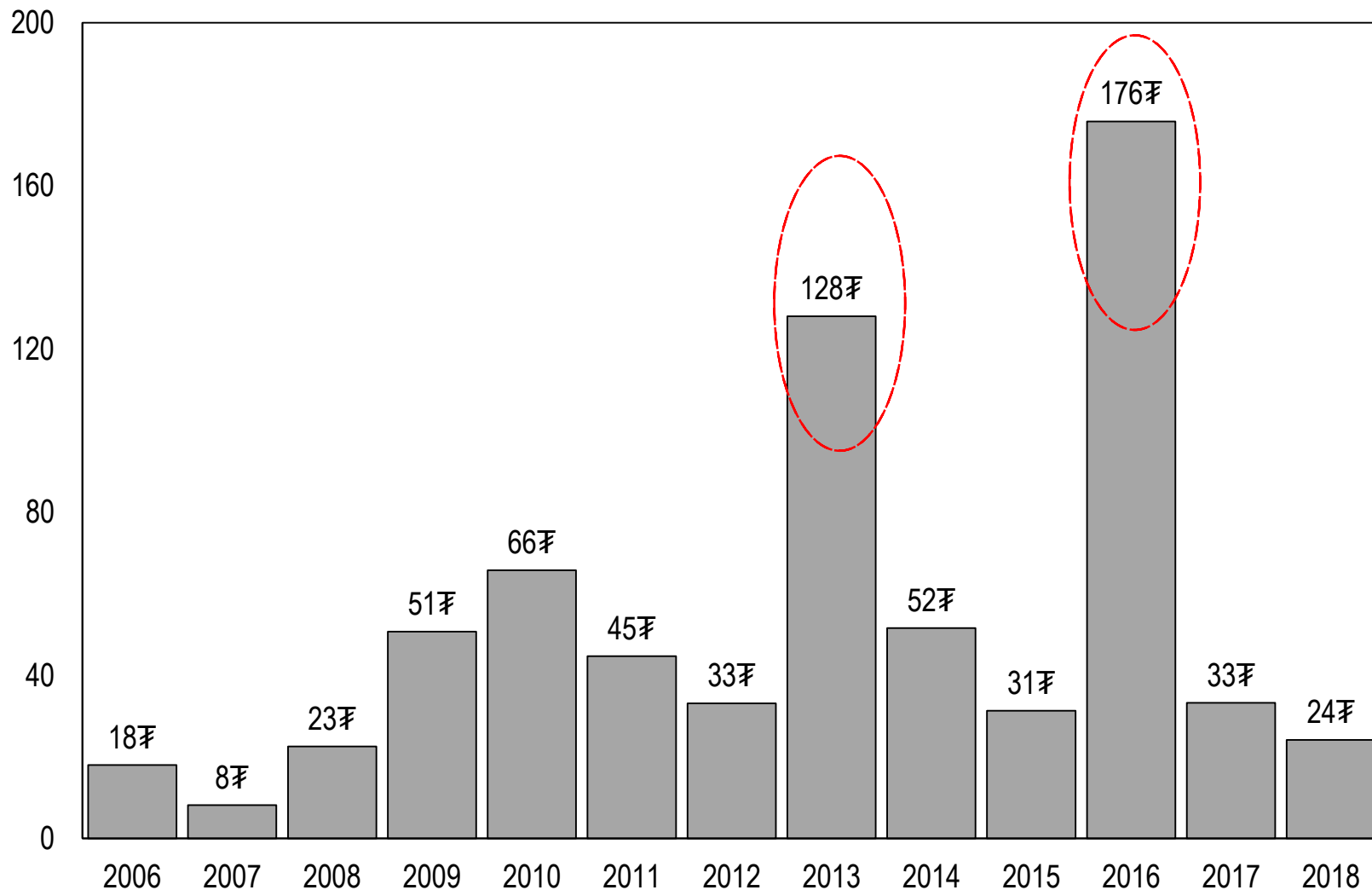
Алт

Валютын ханшийн хэлбэлзэл

ᠮᠤᠨᠤᠯᠤᠰ

Валютын ханшид нөлөөлсөн хүчин зүйл

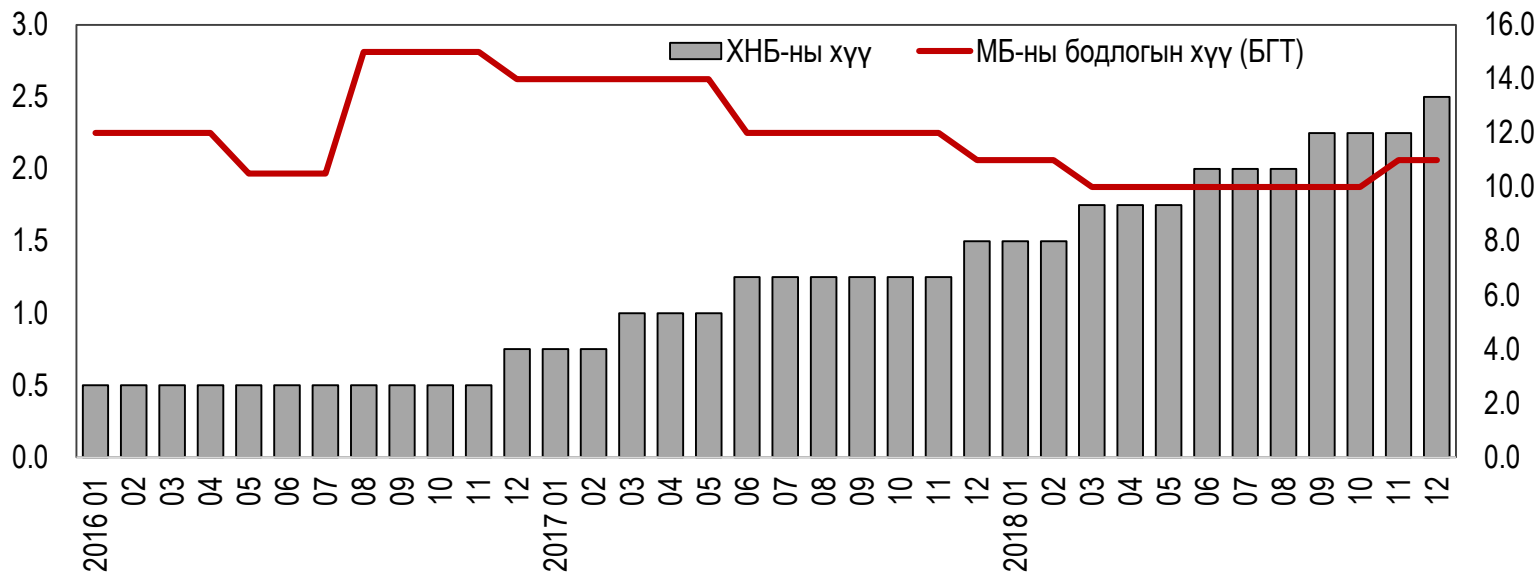

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ
ᠪᠠᠨᠠᠭ

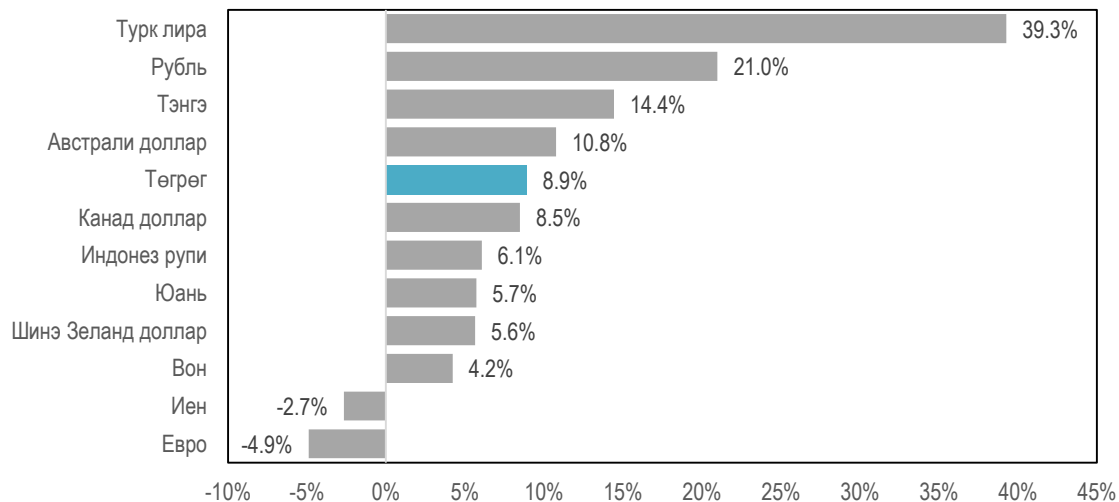

ОУ-д ам.долларын ханш чангарав

ᠮᠤᠨᠤᠯᠤᠰ

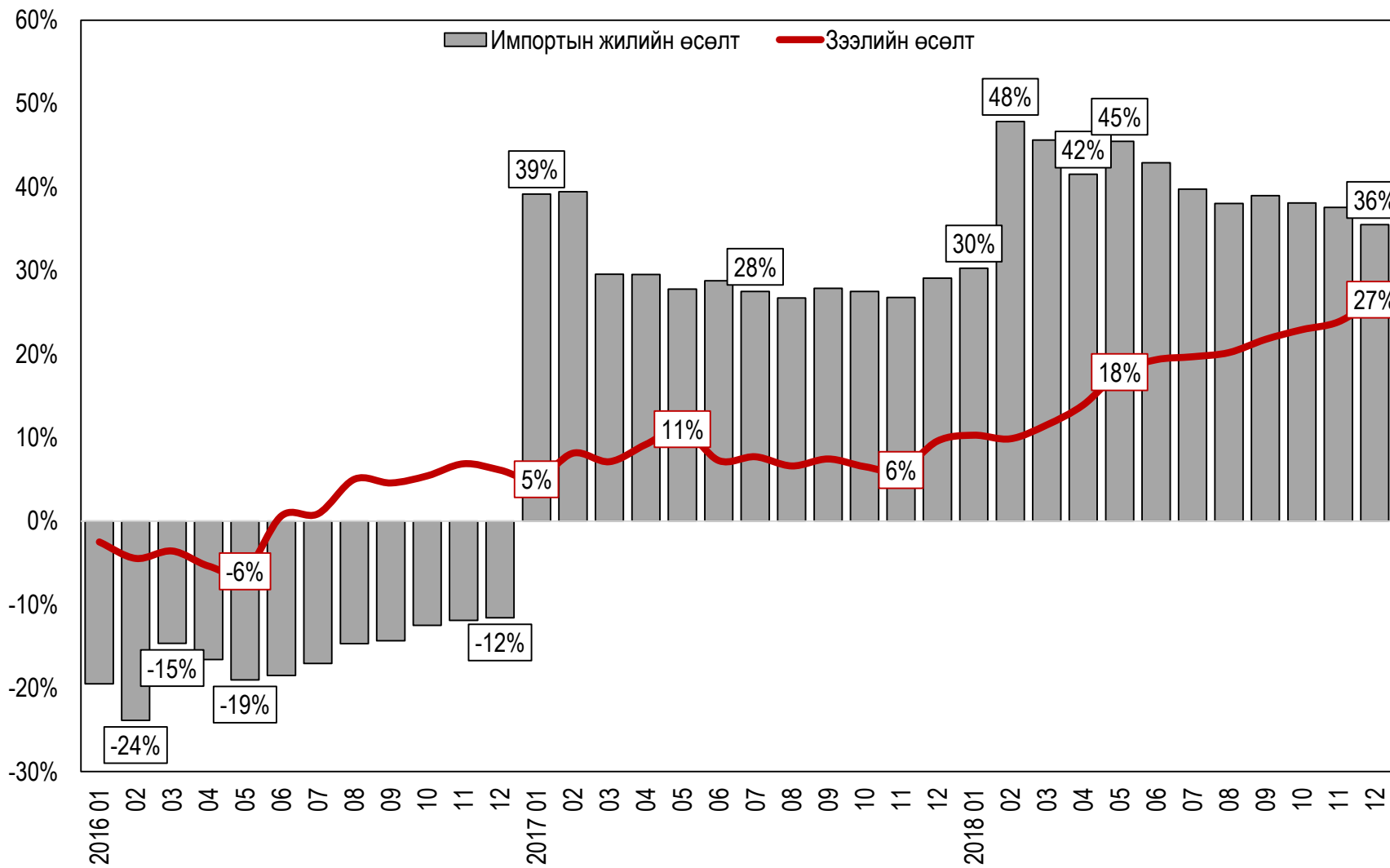

Ам.долларын голлох валютуудын эсрэг ханш ҮоҮ%

Зээл, импорт хурдтай өсөв

МОНГОЛЫН
УЛАСЫН
ХАМГААГАХ
МОНГОЛ
УЛАСЫН
МОНГОЛ

Ханшид нөлөөлсөн хүчин зүйлс

Гадаад

- ХНБ 2018 онд хүүгээ 4 удаа өсгөж 2.50%-д хүргэсэн
- Худалдааны дайн => Түүхий эдийн үнэ↓
- БНХАУ-ын нүүрсний импортын бууралт

Дотоод

- Импортын өсөлт – 38%
- Зээлийн өсөлт – 23%
- Улирлын шинжтэй эрэлт↑
- Гашуунсухайт боомтын доголдол
- Төгрөгийн ханш сулрах хүлээлт

Монголбанкнаас хэрэгжүүлсэн бодлого

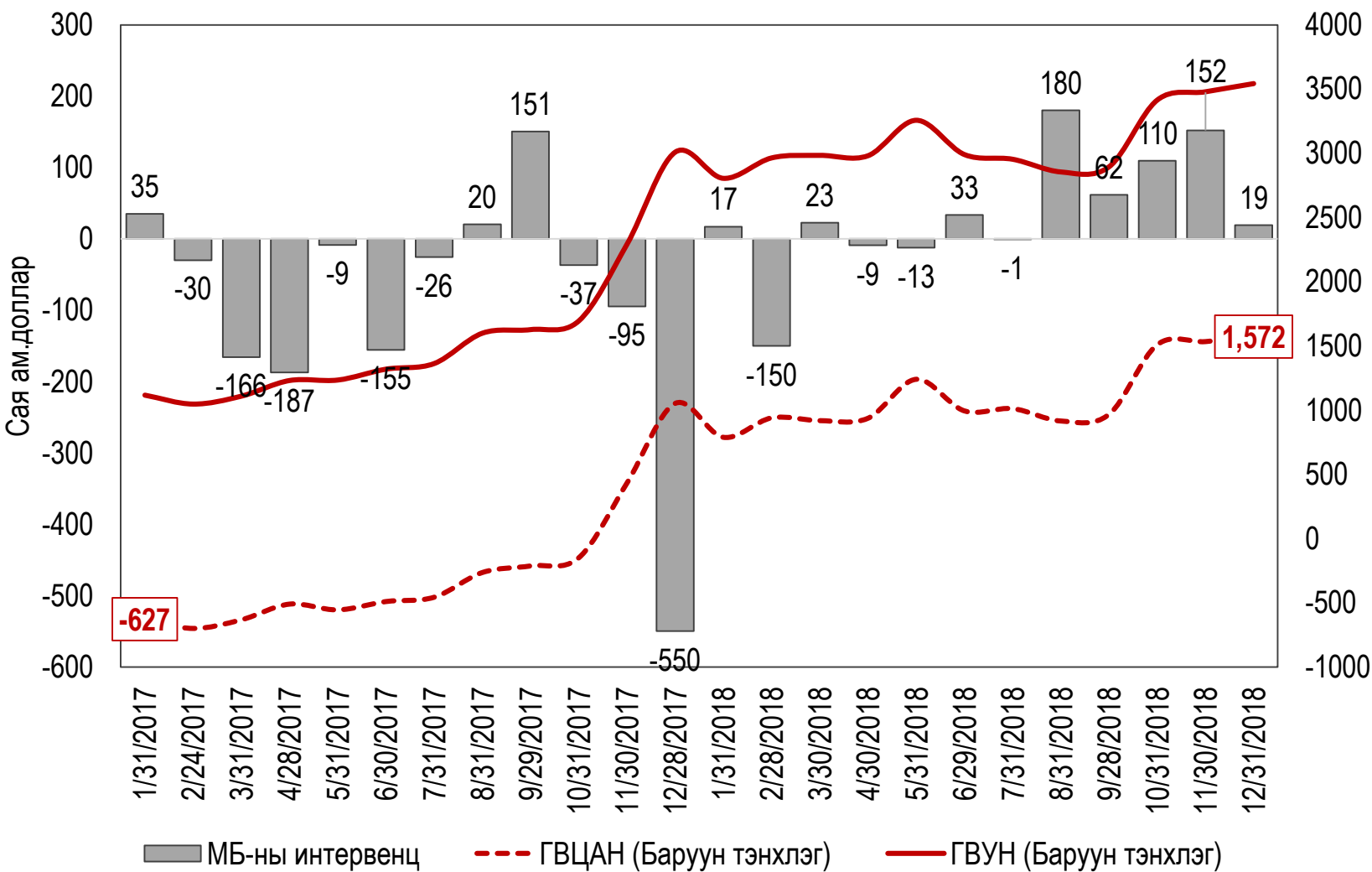

Монголбанкнаас авч буй арга хэмжээ

- ✓ Валютын захад цэврээр **\$424 сая**г нийлүүлэв
  - ГВДХ-аар **\$+1016 сая**
  - Шууд арилжаагаар **\$-803 тэрбум**
  - Бусад **\$+212 сая**
- ✓ **ЗБН-ийн шаардлагыг ялгаатай тогтоосон**
- ✓ **Хэрэглээний зээлийг хязгаарлах**
  - Хэр.зээл $t \rightarrow 30$ сар
  - Өр орлогын харьцаа $\rightarrow 70\%$
- ✓ **Валютын зээлийг хязгаарлах**
  - Валютын зээлийн э.жин $120\% \rightarrow 150\%$
- ✓ **Бодлогын хүүг 1.0%-иар өсгөв**
- ✓ **Төгрөгийн илүүдэл нөөцийг татах**
  - 28 долоо хоногийн хугацаатай ТБҮЦ шинээр гаргав

Монголбанкны интервенц

МОНГОЛ

Үнэт металл тушаалт нэмэгдэв

- Орон нутагт үнэт металлын сорьцын лаборатори байгуулах,
- Үнэт металл тушаалтыг дэмжих аяныг зохион байгуулав.

- Монголбанк 2017 онд **20 тонн**, 2018 онд **22 тонн** үнэт металл худалдан авч, ГВУН-ийг арвижуулав.

МОНГОЛБАНК

Валютын зах зээлийн хэтийн төлөв

Валютын зах зээлийн төлөв: Гадаад

- ХНБ 2018 онд бодлогын хүүгээ нийт 4 удаа өсгөж, **2.25%** - **2.50%**-д хүргэсэн бол 2019 онд бодлогын хүүгээ өсгөхгүй байх магадлал шинжээчдийн дунд зонхилж байна.
- Сүүлийн 2 жилд Монгол Улсын экспортын голлох түүхий эдийн үнэ өсөлттэй байсан.
- Уг өсөлт 2019-2020 онд хадгалагдах хүлээлттэй байна.

Валютын зах зээлийн төлөв: Дотоод

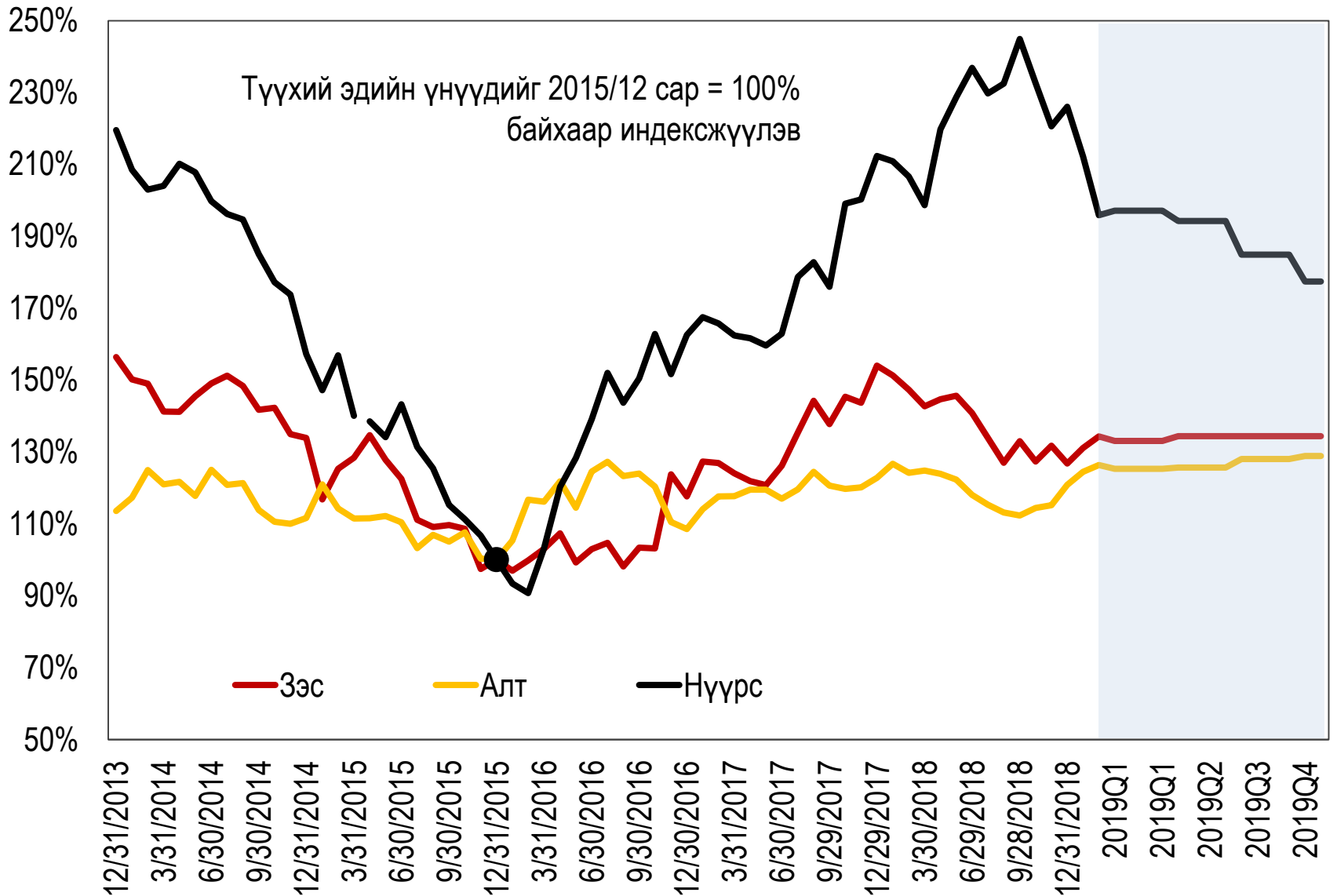
- МБ-ны макро зохистой бодлогын нөлөөгөөр хэрэглээний зээлийн өсөлт буурч, зээлийн ханшид үзүүлэх дарамт багасах
- Экспортын бүтээгдэхүүний үнэ, биет хэмжээ өндөр хэвээр хадгалагдах
- МУ-ын эдийн засгийн өсөлт үргэлжлэн эрчимжих

Түүхий эдийн үнэ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯᠢ ᠤᠨᠤᠯᠤᠰ

ТТ-ийн төлөв 2019 онд эерэг байна

Дараах хүчин зүйлээс шалтгаалан төлбөрийн тэнцэл 2019 онд эерэг байхаар хүлээгдэж байна.

- ✓ Төв банк, ЗГ-ын гадаад өр эргэн төлөлт бага
(2018: **\$1.0 тэрбум**; 2019: **\$0.4 тэрбум**)
- ✓ Экспорт, импортын хэмжээ бага зэрэг өссөнөөр урсгал тэнцлийн алдагдал өмнөх оны түвшнээс 10%-иар өсөх
(2018: **-\$1.9 тэрбум**; 2019: **-\$2.1 тэрбум**)
- ✓ Улмаар төлбөрийн тэнцэл 2019 онд ашигтай гарснаар төгрөгийн ханш сулрах дарамт харьцангуй бага байхаар хүлээгдэж байна.

Хүлээгдэж буй сорилт

Тулгамдаад буй сорилт

- Засгийн газар, Төв банк 2020-2024 онд нийт 7.1 тэрбум ам.доллартай тэнцэх хэмжээний гадаад өрийг барагдуулна.

Урт хугацааны шинжтэй сорилтууд

- Урсгал данс тогтмол алдагдалтай байдаг. Уг алдагдлыг арилгахын тулд экспортын орлогыг төрөлжүүлэх, валютын орлогыг нэмэгдүүлэх, дотоодын нөөцөөр хангах боломжтой импортыг бууруулах, ГШХО-ыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн ажлуудыг эрчимжүүлэх шаардлагатай байна.
- ГВУН-ийг нэмэгдүүлэх, ханшийг тогтворжуулахын тулд макро эдийн засгийн цогц бодлого хэрэгжүүлэх шаардлагатай.

Анхаарал хандуулсанд баярлалаа

Bank of Mongolia

Baga toiruu-3, 15160 Ulaanbaatar 46, Mongolia

Tel: +976-11-323391 Fax: +976-11-327086

<http://www.mongolbank.mn>